

NÁCHODSKÉ

MUZEJNÍ NOVINY

ZIMA 2024



**EMERICH
RATH**
str. 3

**PRŮKOPNÍCI
LYŽOVÁNÍ NA
HRONOVSKU**
str. 4

**VÝROBA
PUKŮ
V NÁCHODĚ**
str. 5

**AKCE
A VÝSTAVY**
str. 11

Krátce z muzea

Po celý rok 2024 v Náchodě probíhají oslavy 770 let od první písemné zmínky o městě. I my jsme se do programu oslav zapojili a uspořádali šest tematických workshopů, pět výstav a čtyři přednášky. Další akce nás čekají ještě na podzim, kdy se můžete těšit například na dva workshopy nebo **Mezinárodní den archeologie**. (Více si můžete přečíst na stranách 9 a 10)

V Hronově jsme se již podruhé zapojili do doprovodného programu festivalu Jiráskův Hronov. Po celý festivalový týden jste mohli přijít do Staré papírny – Čapkova mlýna na zábavný program nazvaný **Divadelní laboratoř**. Všichni účastníci si vytvořili scénář pro vlastní divadlo a následně tvořili posuvnou scénu, divadelní postavy, kulisy i oponu. V závěru jsme naše nové divadlo zahráli ostatním účastníkům.



Ve spolupráci s Královéhradeckým krajem jsme se zapojili do projektu **Erasmus+**, díky kterému absolvovali čtyři zaměstnanci výjezd do muzea ve finském Tampere. Tam načerpali inspiraci v oblasti vzdělávání dospělých a využívání digitálních technologií v muzejní praxi. Tyto zkušenosti nyní budeme začleňovat do každodenní práce a pokusíme se tak zvýšit úroveň poskytovaných služeb veřejnosti.

I nadále probíhá spolupráce na projektu digitalizace s Muzeem východ-

ních Čech v Hradci Králové. V průběhu roku byla digitalizovaná část sbírkového fondu Muzea Náchodska v novém digitalizačním pracovišti, což nám umožní lépe své sbírky prezentovat v online prostředí. Již nyní plánujeme vytvořit nový sbírkový online katalog, který v budoucnu naleznete na našich webových stránkách.



Na jaře odstartovala série workshopů v krajině z projektu **Živoucí pomezí**. Ten je realizovaný díky podpoře Královéhradeckého kraje a podporuje posílení vztahu k místu, ve kterém žijeme. Již proběhla přírodovědná procházka s Janem Ježkem, workshop zaměřený na poutnictví s Tomášem Gavlasem a také historická procházka po stopách (nejen) prusko-rakouské války s Matoušem Holasem. Na podzim proběhne ještě výtvarný a zvukový workshop a také performance zaměřená na tematiku jídla.

Na začátku letošního roku proběhl archeologický výzkum u vjezdu na Husovo náměstí v Novém Městě nad Metují. Naši archeologové se podíleli na odkrytí zbytků krajské brány, která byla zbořena v roce 1874. (Více si budete moct přečíst v jarním vydání)

V předešlých deseti letech probíhaly na území Náchodska důležité archeologické výzkumy silničních staveb. Během nich bylo nalezeno mnoho zajímavých předmětů, které si budete moct prohlédnout na ar-

cheologické výstavě v příštím roce. K ní díky podpoře Ministerstva kultury České republiky vyjde také obsáhlý katalog, v němž si kromě fotek a kreseb jednotlivých předmětů přečtete i informace o historii regionu.

V průběhu celého roku probíhala spolupráce se školami formou edukačních programů. Školní skupiny si mohou vybírat z řady programů zaměřených na historii, lidové zvyky, literaturu i výtvarné umění. (Více si můžete přečíst na straně 8)

I na podzim a v zimě k nám můžete zavítat na celou řadu zajímavých akcí a výstav. V nejbližší době se můžete těšit na **Mezinárodní den archeologie** zaměřený na téma středověku, **výstavu zimních sportů na Náchodsku** nebo na přednášky z cyklu **muzejních sedánek**, které jsou v letošním roce zaměřeny hlavně na náchodské organizace a spolky. (Více si můžete přečíst na straně 11)

Věříme, že si náš program užijete a že se společně uvidíme na některé z akcí či výstav. Příští vydání muzejních novin vyjde na jaře roku 2025.



HISTORICKÉ OKÉNKO

Emerich Rath | 3

Z MUZEJNÍHO DEPOZITÁŘE

Průkopníci lyžování na Hronovsku | 4
Telemarské lyže z Pěkova | 5
Výroba puků v Náchodě | 5

PRO DĚTI

Zimní sporty | 6
Tip na doma | 6
Zimní hledačka | 7

NAVŠTIVTE NÁS

Široká nabídka edukačních programů | 8
Muzejní kufříky | 8
Mezinárodní den archeologie | 9
Náchod 1254 | 9
Náchod slaví 770 let | 10
Z fondů knihovny Muzea Náchodska | 10
Akce a výstavy | 11

Emerich Rath

(5. listopadu 1883 – 21. prosince 1962)

Průkopník lyžování, všestranný sportovec a olympionik, nekuřák, abstinent, propagátor vegetariánského hnutí, vášnivý tramp, majitel obchodu s trampskými a sportovními potřebami, antifašista pronásledovaný komunisty..

Emerich Rath se narodil 5. listopadu 1883 v Praze v německy mluvící rodině. Již ve čtyřech letech se však s rodiči přestěhoval do Broumova, kde strávil nejen mládí, ale později i závěr svého života. Zde se také – ještě jako žák měšťanské školy – stal jedním z prvních lyžařů na česko-kladském pomezí. Podle vlastních vzpomínek, které později uveřejnil v časopise Zimní sport, se tak stalo v zimě 1896/1897. Lyže si nechal dovézt od svého spolužáka z Vídně. Ač se lyžovat učil jako samouk, dotáhl to za první světové války až na instruktora lyžování v Alpách. Velmi záhy začal na lyžích také soutěžit. Již v roce 1907 zvítězil v běhu na 5 km na mistrovství Království českého. V roce 1913 se zúčastnil osudového mezinárodního závodu na Zlatém návrší v Krkonoších, při němž tragicky zahynul jeho přítel Bohumil Hanč, kterého se neúspěšně pokusil zachránit.

Lyžování nebylo jediným sportem, kterému se Emerich Rath věnoval. Pěstoval atletiku, jako horolezec zdolal mnoho alpských velikánů, hrál kopanou, hokej, ragby, tenis, zápasil, závodně boxoval, plaval a jezdil na kajaku. Byl také známým rychlobruslařem, miloval vytrvalecký běh a chůzi. Za své sportovní kariéry byl členem řady sportovních klubů a spolků po celé Evropě, především v Čechách, Německu, Itálii a Británii.

V atletice vynikal především v běhu a chůzi na dlouhých tratích. Jako maratonec se zúčastnil olympiád v Londýně (1908) a Stockholmu (1912). V Německu byl nazýván Králem dálkového pochodu s armádní výzbrojí. V této neobvyklé disciplíně zvítězil celkem jedenáctkrát. Úspěchy slavil i v boxu, mimo jiné se v roce 1912 stal amatérským mistrem Německa v těžké váze. S vášní se věnoval také vodáctví. Na svém kontě má mnoho prvosjezdů řek, především v Itálii. Dálkový sjezd Seiny na kajaku, který podnikl u příležitosti olympijských her v Paříži v roce 1924, ocenil osobně sám Pierre de Coubertin.

JAKO MARATONEC SE ZÚČASTNIL OLYMPIÁD V LONDÝNĚ A STOCKHOLMU

Za první republiky propadl Emerich Rath kouzlu trampingu. Přijal trampské jméno Šedý Vlč a v Lukách pod Medníkem vybudoval ranč s velkým sportovištěm. Věhlas mezi českými trampy mu přinesl především obchod se sportovním a trampským vybavením, který si otevřel v Praze. Za protektorátu jako přesvědčený antifášista ukrýval německého Žida



Borise Efenberga, kterému pomáhal i po válce. Nepřihlásil se ani k říšskému občanství. Po válce proto nebyl zařazen do odsunu německého obyvatelstva. Po únoru 1948 však byl obviněn z propagace amerikanismu a západního stylu života. Přišel nejen o svůj obchod, ale byl také na rok uvězněn v pracovním táboře ve Svätém Janu pod Skalou.

Perzekuce ze strany komunistických úřadů pokračovaly i po návratu z vězení. Rathovi, který mezitím ovdověl, byl přiznán pouze minimální důchod. Aby přežil, musel se živit jako pomocný dělník a rozprodávat zbytky svého majetku. Přesto ještě v roce 1960 plánoval dojet na kole na olympiádu do Říma. Komunistické úřady mu ale nevydaly povolení a místo toho ho umístily do domova důchodců v Benešově. Odtud Rath záhy odešel k bratranci do Broumova. Po několika měsících se s ním ale nepohodl a skončil na ulici. Jako bezdomovec neunikl pozornosti Národního výboru, který ho nakonec nechal převézt do domova důchodců ve Stárkově. Nezdolný optimista měl v tu chvíli před sebou pouze několik měsíců života. Zemřel 21. prosince 1962 v nemocnici v Broumově ve věku 79 let.

Mgr. Jan Tůma



Průkopníci lyžování na Hronovsku

Ve sbírce Muzea Náchodska je uložen unikátní doklad o počátcích lyžování v našem regionu. Jedná se o fotografii z roku 1903, na níž významný hronovský fotograf Antonín Fuchs zachytil skupinku čtyř průkopníků lyžování v Hronově.

Z přiloženého popisu se dozvídáme, že vlevo stojící postava se psem je poštovní úředník Jaromír Šára, vedle něj stojí továrník Richard (Emil) Posselt, vpravo od něj učitel Bedřich Švorčík a skupinku uzavírá učitel Baltazar Matějka. Fotografii v roce 1949 daroval Místní národní výbor v Žabokrkách do muzea v Hronově, kde byla později zaevidována pod inventurním číslem F 977.

O dvanáct let později – v roce 1961 – se do sbírek hronovského muzea dostala další fotografie Antonína Fuchse, která zachycuje tutéž skupinku lyžařů v mírně odlišné pozici. Snímek nepochybně vznikl ve stejný den jako předchozí fotografie. Pozoruhodné je, že fotografii zapsanou pod číslem F 665 daroval do muzea v roce 1961 jeden ze zachycených lyžařů – učitel Bedřich Švorčík. Ten také 25. ledna 1961 uveřejnil na stránkách týdeníku *Nový čas* osobní vzpomínku nazvanou „Průkopníci lyžování na Hronovsku“:

V roce 1901 jsem nastoupil jako výpomocný podučitel své první místo, honorované měsíčně 28 korunami, ve Zbečnicku. Bydlel jsem, kde jsem se narodil, v rodném domku Aloise Jiráska. Jenže sudičky daly do vínku

A. Jiráskovi zlaté pero a mně jen husí brk.

Každý večer jsem navštěvoval svého nejmilejšího přítele MgPh. Miloslava Balíka v lékárně. Jednou nás při besedě překvapil Lev Ressler – Ořovský, sportovní generaci z přelomu století známý propagátor lyžaření. „Jezdíte na lyžích? Máte tu nádherný terén.“

KDYŽ JSME MINULI SAMOTU ZÁVRCHY, ŠUSTILI JSME SI TO ŽLABEM MEZI LESY DOLŮ

Po naší záporné odpovědi slíbil, že nám lyže pošle. A poslal těžké, bukové. Vázání bylo kompozicí rákosového prutu v podobě hrušky, přepnuté dvěma řemínky. A jen jedna bambusová tyč, zato přes dva metry vysoká s okovanou špičkou, holá, bez obvyklého kroužku. A začalo se.

Poněvadž Míla nastoupil v Dubrovniku v lékárně vojenskou službu, první vypadl z našeho kroužku. Zbyl čtyřlístek: poštovník Jaromír Šára, Emil Posselt, kolega učitel Baltazar Matějka a já.

Jednou v neděli za hrozné vichrové činnice, kdy nás kdekdo varoval, ať nikam nejezdíme, jel jsem po obědě s Matějkou na Bor. Těžko jsme se v té vánici zakusovali na strmé stráně Boru. Tam byl nádherný hotel (dnes

je tam misijní škola) s výhledem na Krkonoše a až do Hradce. Jindy v neděli byl hotel nabitý hosty z Chudoby, kteří tam na saních jeli na „šlitáš“. Ale právě pro tu psotu jsme tam byli jen dva. Den před tím najal hotel občan z Vratislavi a chudák – tvářil se jako přičestí trpné, vida nádherné místnosti prázdné. Bylo nám ho líto. Objednaný horký Korn (žitná) přinesly nám baletním krokem dvě dcery. Jedna sedla k pianu, druhá k nám.

Rozloučili jsme se v ohromné náladě. Den se vybláznil, vítr ulehl do roklí, úpněk a sníh prašan jako v Alpách. Když jsme minuli samotu Závrchy, šustili jsme si to žlabem mezi lesy dolů. Zdálo se mi, že někdo zvolal: „Halt!“ Myslil jsem, že to byl přelud, ale hrom do toho, na tři čtyři metry ode mne „rac ho!“ Mohutný vodotrysk prašanu vytryskl do výše. Rakouský „financ“ máje nás za pašeráky, po mně – zadnějšimu – střelil. Než nabil zastaralou Werndlovku novou olověnou kulí, byli jsme v Sedmákovicích...

A jak se rozdrobil náš pětílístek? Matějka padl na italské frontě, Balík se otrávil z nešťastné lásky morfiem a Posselt po zlomení nohy při sjezdu přestal sportovat a zmizel ve světě.

A tak jsme tu jen dva, poštovník a já. Jaromír už kolik let nejezdí, já dosud. Jenže paní Zima už po tři léta nám odpírá správný příděl sněhu. A tak nezbývá, než vzpomínat...

Mgr. Jan Tůma



Telemarské lyže z Pěkova

5

V roce 2005 byly do sbírky náchodského muzea zapsány historické lyže z Pěkova, které představují jeden z nejstarších hmotných dokladů o počátcích lyžování a snad i výroby lyží na Policku.

Jasanové lyže telemarského typu se zúženou střední částí mají délku 205 cm. Jsou osazeny vázáním Huitfeldt, které podle dobových zpráv užívali lyžaři na Policku již v roce 1910. Zdá se však, že na tyto konkrétní lyže bylo toto vázání namontováno dodatečně.

Lyže pocházejí z pozůstalosti po Marii Pfeiferové, která žila ve stavení čp. 130 v Pěkově. Jejich původ je neznámý. Podle analogií můžeme pouze usuzovat, že byly vyrobeny před první světovou válkou. Dost možná se přitom jednalo o výrobek některého z místních kolářů.

V tomto ohledu stojí za zmínku vzpomínka Františka Kíncla na počátky lyžování v Polici nad Metují: *Začalo to v Polici na Záměstí v domě čp. 122. Bydleli tam dva mistři. Jeden malíř, Josef Vítek, druhý švec Jan Vanžura. Oba posedla jedné krásné zimy*

v roce 1907 myšlenka lyžařská. Nastalo velké rokováání a první lyže po dlouhých úvahách jim zhotovil kolářský mistr v Pěkově...

V Pěkově v té době působilo několik kolářů. Především to byl Václav Knittel, který kolářské řemeslo provozoval v čp. 27. V roce 1911 je v matrice jako kolář uveden také Hynek Berka z čp. 2. Před rokem 1914 jsou v Pěkově jako tovaryši zmiňováni i dva pozdější kolářští mistři – Josef Meissener a František Pfeifer, jehož bratr Josef Pfeifer se později nastěhoval do domu čp. 130. František Pfeifer, narozený v roce 1892, téměř s jistotou nebyl oním kolářským mistrem zmiňovaným v roce 1907, mohl se však jako tovaryš podílet na výrobě lyží, které nakonec skončily v muzejních sbírkách.

Mgr. Jan Tůma



Výroba puků v Náchodě

Počátky ledního hokeje nejsou spojeny s klasickými pukem tak, jak je známe dnes. Předchůdci puků byly zakulacené dřevěné destičky či jiné náhrady v podobě plechovek nebo zmrzlý kravský trus. Dnešní hokejové puky bývají vyrobené z pryže neboli vulkanizovaného kaučuku. Na světě vyrábí hokejové puky pouze malé množství výrobců. Mezi ty české patří náchodská Rubena a rodinná firma Gufex z Kateřinic na Vsetínsku.

Výroba hokejových puků v Náchodě má tradici trvající více než 30 let. Parametry těchto puků splňují ty nejpřísnější podmínky Národní hokejové ligy a Mezinárodní federace ledního hokeje. Puk nebo také kotouč ve tvaru plochého válce je vyroben z pryže, což je vlastně kaučuk, saze a směs chemikálií. Každý výrobce puků si svoji recepturu velice chrání a má své „know-how“, přesný postup pro výrobu, a tak i náchodská Rubena úplné složení puků neprozradí. Avšak vývoj procesu jejich výroby se historicky výrazně nezměnil.

Gumárenské směsi se vyrábějí v míchacím stroji při teplotě okolo 100 °C.

Po zamíchání je směs potřeba zchladit na válcích, ze kterých vyjždí zhomogenizovaná směs, která je základem všech gumárenských výrobků. Směs musí odstát alespoň 24 hodin a následně jsou z ní vyrobeny nálože, které získají tvar a pevnost až při vulkanizaci. K té dochází ve formě, jenž je v lisu. Puky jsou lisovány za vysokého tlaku, teploty 170 °C a celý proces trvá asi 10 minut.

S NÁCHODSKÝMI PUKY SE ODEHRÁLY ZIMNÍ OLYMPIJSKÉ HRY V SOČI

Klasický puk má černou barvu, je vysoký 2,5 cm, má průměr 7,6 cm a váží mezi 156 a 170 g. Mládežnické puky jsou lehčí a menší. Modré tréninkové puky pro dorost mají klasický rozměr, ale nižší váhu. Oranžové tréninkové puky jsou naopak těžší. Pro trénink brankářů se vyrábí i bílé puky s klasickými rozměry a váhou, které brankář hůře vidí.

Rubena dodává puky na různé významné hokejové turnaje i k reklamním účelům nejen v České republice, ale také v zahraničí. S náchodskými pukem se odehrály Zimní olympijské hry v Soči v roce 2014. Klíčový je vývoz do zahraničí, především do Skandinávie či Spojených států.

Rubena ročně vyrobí cca 2 500 000 kusů hokejových puků. Mimo to vyrábí klínové řemeny, těsnění, technickou pryž, vaky, nádrže či gumárenské směsi. V současnosti patří mezi největší výrobce pláště a duší na kola.

**Mgr. Eliška Borůvková
Daniela Eichlerová (Rubena)**



6 Zimní sporty

Krajina Náchodska je ideální pro volnočasové zimní sporty, mezi které patří lyžování, sáňkování či bruslení.

Od 22. listopadu můžete navštívit novou výstavu zaměřenou na zimní sporty na Náchodsku.

V kopcovité krajině v okolí Náchoda, Hronova i Police nad Metují se od 19. století lidé začali věnovat zimním sportům. Sportovní vybavení v té době nebylo dostupné, a tak si například lyže vyráběli lidé sami. Známe několik příběhů neúspěšných pokusů, které se dnes mohou zdát úsměv-

né. Ať už šlo o výrobu samotných lyží nebo jejich vázání. Jeden z takových pokusů můžete vidět v komiksu. Zajímavé jsou i takzvané sudovky – lyže, které se vyráběly z jednotlivých dílů dřevěných sudů. V Náchodě se dá dodnes lyžovat například na Brabáku, u Police jsou zase známé skokanské můstky.

Lyžování nebylo jediným oblíbeným sportem, ale začalo se rozvíjet také

bruslení a později i hokej. Rovněž sáně, které se původně používaly hlavně na práci, se staly prostředkem pro zábavu.

Lidé si zimní sporty oblíbili natolik, že se technika i vybavení neustále zlepšovaly. V roce 1924 se uskutečnily první zimní olympijské hry.

A jak se sportovního vybavení změnilo můžeš porovnat na další straně.



Řemínky nedržely, ale tohle rozhodně bude.



Au, to se tedy nepovedlo...

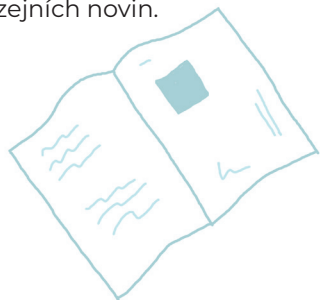


Koukni na toho vojáka, musíš mít přeci volnou patu.

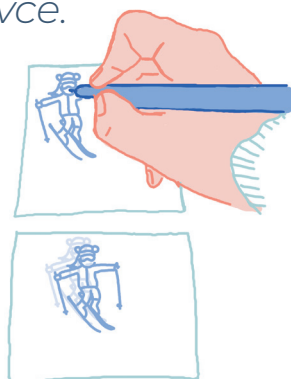
Tip na doma

Vyzkoušej si jednu z nejjednodušších kreslených animací nazvanou flipbook a rozpohybuj si vybraného sportovce.

- 1 Vyber si postavu z pravé strany muzejních novin.



- 2 Na poslední list bločku překresli vybranou postavu.



- 3 Na další listy odzadu překresluj postavu s mírným posunem. Pro snažší překreslení můžeš použít například okno, které ti papír prosvítí.

- 4 Bloček si polož na stůl a rychle jím prolisťuj, aby se vytvořil efekt animace.



Pokud chceš, tak si můžeš pustit videonávod.



Brusle

Nejstarší brusle znali již lidé v pravěku. Nej-
dříve se používala kost a poté kovové ostří,
které se připevňovalo k botě. Teprve koncem
19. století se čepel stala pevnou součástí boty.



Najdeš
sportovní
vybavení
z mé doby?

Lyže

První lyže
k nám do
východních
Čech přivezl
hrabě Ha-
rrach. Díky
němu se u nás
začaly i vy-
rábět.



Sánky

Nejdříve se sáně používaly
k práci a od 19. století také
pro zábavu. Lidé je začali
používat dříve než lyže.



Široká nabídka edukačních programů

Plánujete navštívit naše muzeum se školní skupinou? Vyberte si ze široké nabídky edukačních programů a zažijte nevšední zážitek spojený s tématy (nejen) z regionální historie...

Spolupráce se školami je pro nás opravdu důležitá, proto máme pro školní a zájmové skupiny připravenou celou řadu vzdělávacích programů zaměřených nejen na historii regionu, ale také na lidové zvyky, literární díla nebo architekturu. Kromě toho připravujeme programy pro jednotlivé výstavy, které muzeum pořádá.

V Náchodě můžete navštívit například oblíbený program *Cesta do pravěku*, v průběhu kterého poznáte, jak vypadal každodenní život pravěkých lidí. Během programu *Architektura kolem nás* se zase přenesete do role architekta, projdete si centrum města, budete pozorovat architektonické prvky na jednotlivých budovách. Poté si zkusíte vytvořit návrh vlastní

budovy. K výstavě *Náchod 1254* vznikl program, jehož součástí je tvorba příběhu o počátcích města a jeho následné přenesení do podoby jednoduché animace pomocí meotaru.

V Hronově si můžete užít programy zaměřené na literární díla sourozenců Čapkových i Aloise Jiráska. Víte, jak se dostal lev do českého znaku? Nejen to se dozvíte během programu *Pověst o Brunclíkovi*. Vyzkoušet si ale můžete také výrobu ručního papíru nebo poznat lidové zvyky v ročním cyklu.

Edukační programy v Polici nad Metují jsou spojeny s tematikou zbožnosti a školství. Chcete se dozvědět, jak se vyučovalo před dvěma stoletími nebo objevit *Tajemství klášterního pokladu*? A víte, co je to *škapulíř*? To vše se dozvíte, pokud se rozhodnete nás navštívit.

Programy jsou rozděleny pro jednotlivé věkové kategorie žáků a objednat se na ně můžete u naší edukátorky **Mgr. Kateřiny Šichanové** (sichanova@muzeumnachodska.cz, +420 606 843 259). Celou nabídku naleznete na www.muzeumnachodska.cz/pro-skoly.



Muzejní kufříky

Chcete poznat regionální historii trochu netradičním způsobem? Půjčte si muzejní kufřík a projděte si město i muzejní expozici společně se zábavným průvodcem.

Muzejní kufříky jsou interaktivní vzdělávací hrou pro rodiny s dětmi, kterou si od letošního roku můžete bezplatně půjčit v Náchodě, Hronově a Polici nad Metují. Zábavnou formou tak poznáte příběhy jednotlivých měst, projdete si muzejní expozice a seznámíte se s místní historií. Hrou vás provedou maskoti muzea – v Náchodě je to loupeživý rytíř Jan Kolda ze Žampachu, v Hronově spisovatel Alois Jirásek a v Polici nad Metují opat Jan Chotovský z Chotova.

Kufříky si můžete půjčit zcela zdarma během otevírací doby jednotlivých muzejních objektů. V zimním

období je proto k dispozici kufřík pouze v Náchodě. K půjčení je nutná předchozí rezervace prostřednictvím e-mailu nebo kontaktního formuláře na webu muzea.

Více informací ke kufříkům i k registraci naleznete na www.muzeumnachodska.cz/muzejni-kufriky.



Mezinárodní den archeologie

Muzeum Náchodska se již tradičně připojí k akci Mezinárodní den archeologie. Těšit se můžete na kulturní program pro děti i dospělé, během kterého si vyzkoušíte různé aktivity se středověkou tematikou, jako jsou hry, řemesla, ražba mincí a mnoho dalšího.

V sobotu 19. října se uskuteční tradiční akce Mezinárodní den archeologie, která bude zaměřená na tematiku středověkého města. Po celý den bude připraven bezplatný kulturní program pro děti i dospělé, který bude složený ze zábavných tematických aktivit i přednášek s odborníky na daná témata. Akce se uskuteční v Broučkově domě a Staré radni-

ci v Náchodě, před těmito objekty a také v parku osobností.

Od 10 do 17 hodin se můžete těšit na ukázky středověkých her a řemesel, vyrazíte si jednostrannou minci zvanou brakteát, vyzkoušíte si malbu středověkých iluminací a čeká vás celá řada dalších aktivit. V průběhu dne proběhnou také dvě tematické

přednášky. První z nich se uskuteční od 10 hodin a zaměřena bude na tematiku zakládání měst. Druhá se bude konat od 14 hodin a seznámí vás se středověkým mincovnictvím.

Partnerem akce je město Náchod. Podrobnosti a kompletní program naleznete na webu muzea.



Náchod 1254

Výstava Náchod 1254 vás seznámí s nejstaršími dějinami města v období středověku, s rytířem Hronem z Náchoda – zakladatelem města, a také s kupeckou stezkou, která vedla z Prahy přes Náchod do polského Krakova.

V Broučkově domě na Masarykově náměstí v Náchodě můžete až do 12. ledna 2025 navštívit výstavu Náchod 1254. Ta vás pomocí audiovizuální animace provede historickým vývojem města od jeho počátků v období středověku až do současnosti. Věděli jste, že první zmínka o městě se nachází v nábožensko-filozofickém traktátu o Šalamounově Písni písní nazvaném Super Cantica cantorum? A zajímá vás, proč tomu tak je?

Na výstavě se také dozvíte zajímavé informace o zakladateli města Hronovi z Náchoda, o kupecké stezce,

kteřá spojovala Prahu s Krakovem a procházela právě Náchodem. Zjistíte také, s jakými surovinami se ve středověku nejvíce obchodovalo. Kromě toho si vyzkoušíte dobové oblečení, zbroj či mučící nástroje a na památku si vyrazíte památeční brakteát.

Výstava je součástí oslav 770 let od první písemné zmínky o městě a vyšel k ní také katalog, který si můžete zakoupit na pokladně Broučkova domu za 60 Kč. Více informací o výstavě naleznete na www.muzeum-nachodska.cz/nachod-1254.



10 Náchod slaví 770 let

I na podzim pokračují oslavy 770 let od první písemné zmínky o městě Náchodě. Kromě výstavy Náchod 1254 se můžete těšit ještě na dva workshopy. Ty budou zaměřeny na výtvarné umění a také na budoucnost.

Náchod slaví v průběhu celého roku výročí 770 let od první písemné zmínky o městě. Na celý rok je proto připravená řada akcí a výstav, které jsou s tímto jubileem spojené. U nás v muzeu jste si již mohli prohlédnout výstavu Náchod 1254, U nás: Obrazy (z) města Náchoda nebo 100 let Fotoklubu Náchod.

V souvislosti s těmito oslavami jsme zaměřili i cyklus muzejních sedánků na významné náchodské spolky. Mohli jste si tak poslechnout povídání o pěveckém sboru Hron, o Fotoklubu Náchod nebo o náchodských loutkářích.

Uskutečnili jsme také tři tematické workshopy. V lednu to byl workshop specializovaný na architekturu, během kterého jsme si prošli centrum

města a zkusili navrhnout vlastní budovy, v březnu jsme se věnovali tematice průmyslu a v květnu jsme se zaměřili na přírodu a vyzkoušeli si techniku kyanotypie.

Dva workshopy z této série jsou však ještě před námi. V listopadu se můžete těšit na výtvarný workshop a v prosinci se zaměříme na budoucnost. Zkusíme se zamyslet, co by se do budoucna mohlo ve městě změnit, jak bychom chtěli, aby vypadalo a co pro to můžeme udělat už dnes.

Všechny workshopy jsou realizovány díky podpoře města Náchoda a vstup na ně je zdarma. Aktuální program naleznete na webových stránkách Muzea Náchodska.



Z fondů knihovny Muzea Náchodska

Knihovna Muzea Náchodska patří do sítě muzejních knihoven ČR, které zajišťují jak péči o kulturní dědictví, tak zpřístupňují knihy a další dokumenty široké veřejnosti, neboť fungují v podobném režimu jako kterákoli veřejná knihovna v rámci ČR.

V současnosti je knihovní fond Muzea Náchodska rozdělen do tří částí – na historický, studijní a specializovaný fond. Jádrem historického fondu jsou dokumenty sbírkové povahy, přičemž většinou se jedná o rukopisy a staré tisky. Jde především o díla s náboženskou tematikou – modlitební knížky a bible, dále o díla s tematikou válečnou či lidového léčitelství.

Studijní fond slouží zejména potřebám odborných pracovníků a kurátorů Muzea Náchodska a jsou v něm uloženy např. encyklopedie, slovníky, odborné monografie se vztahem k obecným dějinám a historii českých zemí, a dále publikace z oborů archeologie, numismatiky, architektury, řemesel nebo výtvarného či užitého umění.

Specializovaný fond je úzce zaměřen a jeho nejdůležitější část tvoří regionální literatura se vztahem k městu Náchod, regionu severovýchodních Čech, potažmo k celému Královéhradeckému kraji. Jedná se zejména o monografie k dějinám Náchoda, a to od středověkých počátků města až do současnosti, dále o publikace k historii jednotlivých obcí a měst náchodského okresu, nebo o knihy vztahující se k prusko-rakouské válce 1866. Nezastupitelnou roli zaují-



mají rovněž díla významných autorů spjatých s regionem, např. Aloise Jiráska, Egona Hostovského nebo zakladatele náchodského muzea Jana Karla Hrašeho.

Mgr. Jakub Benko



Akce a výstavy

Podzim a zima přinesou řadu zajímavých akcí, výstav a workshopů. V Náchodě se můžete těšit na výstavu zimních sportů, v Hronově vás čekají tradiční Vánoce v Jiráskově rodném domku a v Polici nad Metují se poprvé uskuteční Vánoce v klášteře.

Po celý rok probíhají v Náchodě oslavy 770 let od první písemné zmínky o městě. Většina náchodských akcí je proto spojena právě s tímto jubileem. V Broučkově domě na Masarykově náměstí si můžete prohlédnout výstavu **Náchod 1254**, která je zaměřena na počátky města v období středověku. K vidění je až do 12. ledna 2025. Ve Výstavní síni na rohu Tyršovy a Zámecké ulice bude od 22. listopadu do 26. ledna umístěna výstava **Zimních sportů na Náchodsku**. Těšit se můžete na ukázkou náčiní, jako jsou lyže, sáně nebo brusle. Uskuteční se také dva workshopy ze série k oslavám města. Jeden z nich bude zaměřen na výtvarné umění, druhý se bude věnovat tématu budoucnosti. A chybět nebude ani **Vánoční dílna**, která se uskuteční v sobotu 30. listopadu. Letos si společně vyzkoušíme výrobu pop-up pohlednic s tematikou zimních sportů.

Na podzim pokračuje série přednášek z cyklu **Muzejních sedánek**, které jsou v letošním roce zaměřeny hlavně na významné náchodské spolky. V říjnu si můžete poslechnout povídání o historii náchodského sokola a sokolovny. Listopadový sedánek bude zaměřen na historii výtvarného spolku AMAG.

V návštěvnickém centru Pevnosti Dobrošov si až do konce října můžete prohlédnout výstavu fotografií **Opevnění na Náchodsku tehdy a dnes**, která vám představí historické fotografie ze sbírek Muzea Náchodska v porovnání s jejich současnou podobou. V pátek 18. října se uskuteční přednáška Mgr. Martina Schwarzera, Ph.D. nazvaná **Mikrovesmír v nás**. Ta vás seznámí s činnostmi laboratoře gnotobiologie v Dolech u Nového Hrádku a se střevním mikrobiomem.



V Hronově vás čeká již tradiční prodejní výstava **Vánoce v Jiráskově rodném domku**. V pátek 29. listopadu a v sobotu 30. listopadu si tak budete moci prohlédnout vánočně vyzdobený domek, zakoupit si výrobky místních tvůrců a seznámit se s tradičními místními řemesly. Ve Staré papírně – Čapkově mlýně se přes Vánoce uskuteční výstava betlému. Prohlédnout si tak budete moci jejich různé podoby, které jsou součástí sbírky Muzea Náchodska.

LETOS POPRVÉ SE USKUTEČNÍ AKCE VÁNOCE V KLÁŠTEŘE

V Polici nad Metují se letos poprvé uskuteční akce **Vánoce v klášteře**. V týdnu od 16. do 22. prosince si tak budete moci prohlédnout vánočně vyzdobené prostory opatova bytu a nasát pravou vánoční atmosféru.

Aktuální program a podrobnosti k jednotlivým akcím naleznete na www.muzeumnachodska.cz.



Kalendář vybraných akcí

Mikrovesmír v nás

18. října od 17 hodin
Přednáška

Mezinárodní den archeologie

19. října od 10 do 17 hodin
Akce pro veřejnost

Rodopis, koníček na celý život

24. října od 17 hodin
Přednáška

Vánoce v Jiráskově domku

29. a 30. listopadu
Akce pro veřejnost

Vánoční dílna

30. listopadu od 9 do 14 hodin
Akce pro veřejnost

Vánoce v klášteře

od 16. do 22. prosince
Akce pro veřejnost

Náchod 1254

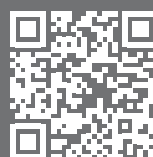
do 12. ledna 2025
Výstava

Zimní sporty na Náchodsku

od 22. listopadu do 26. ledna
Výstava

Goldschmid & Hartman

Únor až květen 2025
Výstava



Aktuální program naleznete na
www.muzeumnachodska.cz



Broučkův dům

Masarykovo náměstí 18, 547 01 Náchod

Leden až březen:

pátek až neděle 9.00–12.00, 13.00–17.00

Duben až prosinec:

úterý až neděle 9.00–12.00, 13.00–17.00



Výstavní síň Muzea Náchodska

Tyršova 247, 547 01 Náchod

V době konání výstav:

úterý až neděle 9.00–12.00, 13.00–17.00



Klášter v Polici nad Metují

Komenského náměstí 1, 549 54 Police nad Metují

Květen:

pátek až neděle 9.30–12.00, 13.00–16.00

Červen až září:

úterý až neděle 9.30–12.00, 13.00–17.00

Říjen:

sobota a neděle 9.30–12.00, 13.00–16.00



Stará škola Dřevěnka

Hvězdecká 15, 549 54 Police nad Metují

Květen:

pátek až neděle 9.30–12.00, 13.00–16.00

Červen až září:

úterý až neděle 9.30–12.00, 13.00–17.00

Říjen:

sobota a neděle 9.30–12.00, 13.00–16.00



Pevnost Dobrošov

Dobrošov 97, 547 01 Náchod

Duben a květen:

čtvrtek až neděle 10.00–17.00

Červen až srpen:

úterý až neděle 10.00–18.00

Září a říjen:

čtvrtek až neděle 10.00–17.00



Jiráskův rodný domek

Jiráskova 90, 549 31 Hronov

Květen a říjen:

pátek až neděle 9.30–12.00, 13.00–16.00

Červen až září:

úterý až neděle 9.30–12.00, 13.00–17.00



Jiráskovo muzeum v divadle

Náměstí Čs. armády 500, 549 31 Hronov

Pro sezónu 2024 otevřeno pouze pro objednané skupiny.



Stará papírna – Čapkův mlýn

Jungmannova 107, 549 31 Hronov

Květen a říjen:

pátek až neděle 9.30–12.00, 13.00–16.00

Červen až září:

úterý až neděle 9.30–12.00, 13.00–17.00



Náchodské muzejní noviny 2 | 2024

Registrováno MK ČR pod číslem E 21910

Vydává:

Muzeum Náchodska, Masarykovo náměstí 1, 547 01 Náchod
+420 491 423 248, info@muzeumnachodska.cz, www.muzeumnachodska.cz

Editoři:

Tomáš Menec, Mariana Poláková

Autoři článků:

Jakub Benko, Eliška Borůvková, Daniela Eichlerová, Tomáš Menec, Kateřina Šichanová, Jan Tůma

Grafické zpracování:

Tomáš Menec, Kateřina Šichanová

Ilustrace:

Kateřina Šichanová

Fotografie:

Tomáš Menec, Archiv Muzea Náchodska, Archiv Rubena s.r.o.